

DLUSZTUS IMRE 2017.07.03 23:09 Frissítve: 2017.07.03 23:10

Szellemi kihívás

– Dlusztus Imre publicisztikája

S

„A mi időnk lejárt” – mondta a 28 éves Mészöly Kálmán 1969-ben a marseille-i 1:4 után. Világbajnoki pótselejtezőn kaptunk ki a csehszlovákoktól, és a nagyszívű védő ezzel a legendássá lett kifakadással mondott le a válogatottságról. Habár ezután még ötször pályára lépett a nemzeti válogatottban, jelképes erejű mondata nagyon jól mutatta meg, hogy a magyar labdarúgás mérföldkőhöz érkezett.

Nem 1969 a pontos dátum, mivel folyamatról van szó, és nem a balszerencsés marseille-i este a fordulópont, mivel itt játékosokról, edzőkről, vezetőkről, gazdaságról, kommunikációról és politikáról van szó. Arról például, hogy az 1956-os forradalom tragikus kimenetele révén nemcsak az Aranycsapat egy részét veszítettük el, hanem velük együtt tízezer aktív labdarúgót is. Vagy arról, hogy a szocialista rendszer megtiltotta a mi nagyszerű játékosainknak a külföldre szerződést. Albert Flóriánért, Farkas Jánosért, Bene Ferencért, Szűcs Lajosért, Göröcs Jánosért, Dunai Antalért a legnagyobb klubok jelentkeztek be Nyugat-Európából és Brazíliából. Nem mehettek. Nem gyarapodhattak sem anyagiakban, sem szaktudásban. Nem fejlődhetett általuk és a további száz piacképes futballista révén a hazai labdarúgás.

Jellemző eset a kilencvenes évek közepéről: Montpellier-ben járva találkoztam a helyi napilap, a Midi Libre sportrovatának baszk származású vezetőjével. Amikor megtudta, hogy magyar vagyok, felidézte a hetvenes-nyolcvanas évek nagy bilbaói tornáit, amelyeken az Újpest rendszeresen kiválóan szerepelt. És ez az áldott baszk ember hibátlanul felsorolta az alapsapattól Szentmihályitól Zámboig, de amikor ott tartott, hogy „goroksz, dunajketto”, kicsordultak a könnyei.

Hogy meddig hatott még futballunkban az ötvenes évek lendülete? Azért is nehéz ezt megválaszolni, mert a sajtó mindig negatív hozzáállással bíralt. Persze a nézőpont, a viszonyítási alap rendszerint Puskásék produkciója volt, amelyhez sajnos sohasem jutunk vissza. Miért? Mert megszakadt egy folyamat, ami a húszas-harmincas évektől egészen a nyolcvanas évekig tartott. És azért is, mert kimaradtunk a labdarúgás gazdasági átstrukturálódásából.

A sportág 150 éve tartó sikertörténetében több csúcsidőszakról beszélhetünk, mégis az ezredforduló óta eltelt időszak hozta el a futballvilág számára a meghatározó változásokat. A kulcsszavak: televíziós jogdíj, stadionbővítés, merchandising, menedzserhálózat.

Angliában a sportág erejét bizonyítandó már az 1880-as években meghaladta a négyezres átlagnézőszámot az első liga, majd Európában mindenütt megalakultak a nemzeti szövetségek. Az első világháborúig a testedzés és a szórakozás élvonalába került a futball, majd a húszas évektől kétpólusúvá bővült a világ labdarúgása. A centrum maradt Nyugat- és Közép-Európában, de hasonló erőt képviselő, jelentős tömeg űzte a játékot az amerikai kontinensen is, különösen a latin országokban.

A futball népszerűségéhez jelentős mértékben hozzájárult az Aranycsapat, de a televízió elterjedtségének alacsony szintje miatt az általa behozott új játékrend és a sziporkázó technikai tudás nem terjedt úgy, mint a hetvenes évek holland totális futballja. A szocializmusnak nevezett elosztási rendszerben működtetett, karanténba zárt magyar labdarúgás a hatvanas-hetvenes években még tartani tudta a lépést a profi futball üzleties gondolkodásával, szervezettségével és szakmaiságával, de a nyolcvanas évekre eldőlt, hogy a futballvilág központja Nyugatra tevődött át.

A trend azóta is érvényes: a tőke a világ öt legsikeresebb bajnokságában koncentrálódott. 2000 óta a Bajnokok Ligája legjobb nyolc csapata közé 87 százalékban az öt nagy liga képviselői jutottak be. Portugália hat, Törökország és Hollandia egyaránt három, Oroszország két résztvevővel büszkélkedhet, és egyszer szerepelt ukrán, ciprusi, görög, valamint cseh csapat a nyolcban. Nincs belga, nincs svájci és nincs svéd.

Az ezredfordulót követően már Japánban és Oroszországban is befejeződött a futball modernizációjának legfontosabb szakasza, tehát egyértelmű üzleti szabályok (licenc), korszerű és nagy stadionok, valamint a jelentős összegre kötött televíziós jogdíjak jellemzik e korábbi „perifériákat” is. Ugyanakkor Európában a labdarúgásban megforduló tőke több mint fele öt országban, Angliában, Németországban, Olaszországban, Franciaországban és Spanyolországban koncentrálódik.

A Nemzetközi Labdarúgó-szövetség több tagot számlál, mint az ENSZ. A futball elterjedtebb, mint bármelyik vallás, államrend vagy termelési mód. A futball központja Európa, de vérkeringésének motorja, a szív az atlanti térségben dobban. Két erőteljes vonása a mai kor futballjából: a játékot értik és művelik a világ minden pontján, ugyanakkor a fent említett öt

országban tudnak róla messze a legtöbbet.

A világfutball nagy ötösét ma az alábbi tényezők jellemzik:

1. A játékosok több mint fele külföldi.
2. A szerződésből kivásárolt labdarúgók játékjogáért évről évre egyre nagyobb összegeket fizetnek ki az átvevő klubok.
3. A játékosok fizetése elérte a világcégek topmenedzsereinek jövedelmi szintjét.
4. A játékosokat mozgató menedzserek erőteljes befolyást szereztek a futballpiac irányításában.
5. Csúcskategóriába lépett a játékosok képzésének, orvosi háttérének színvonala és az egész világra kiterjedő játékosmegfigyelői hálózat hatékonysága.
6. A profi klubokat tömörítő ligák részvénytársasági jegyeket öltve jelentős üzleteket kötnek a televíziós jogdíjak piacán.
7. A klubok vállalati alapon működve teszik pénzzé a márkanévét, a szerződött játékosok – személyhez fűződő – arculati jogait, és a szurkolók szenvedélyét.
8. A televíziós társaságok középtávú szerződésekkel kötik le a jogaikat, és ezzel biztosítják a klubok költségvetésének relatíve legnagyobb hányadát.

9. Az egyre bővülő vagy újonnan épített stadionok soha nem látott tömegeknek nyújtanak önfeledt és biztonságos családi programot.

10. A profi klubok jelentős szerepet vállalnak a helyi foglalkoztatásban, a turisztikai és a vendéglátó-ipari bevételek növelésében.

11. A klub mint márka hozzájárul egy-egy város, illetve térség kohéziós erejének növeléséhez, illetve megtartásához.

Mind az öt országban több mint ötvenmillióan élnek. Ez a lakosságszám vásárlóerő képes arra, hogy megtöltse a több tízezres stadionokat, és hogy a televízió előtt ülve is jelentős reklámerőt képviseljen a hirdetőik számára. A 15 milliós Hollandia is lemarad ebben a versenyben. A nemzeti bajnokságuk a tizedik legértékesebb a játékosok piaci értéke alapján. A nagy ötös után e szempont alapján a hatodik legerősebb az angol második liga, majd következik a portugál, az orosz, a török és a holland sorozat.

Az NB I a transfermarkt.de szerint a 29. helyet foglalja el Európában, megelőzve 25 nemzeti bajnokságot. Ha sikerrel jár ez az átfogónak tetsző modernizációs program, amit a kormány és az MLSZ közös erővel visz tovább, akkor bejuthatunk a legjobb húsz közé. Mivel a történelem e téren is cudarul bánt velünk, a szakmának jelentős szellemi kihívást jelent még ezt a nem túl attraktív eredményt is elérni.

A Nemzeti Sport digitális formában - [az e-újságért kattintson ide!](#)